

Jak wspierać dzieci w radzeniu sobie z lękiem w trakcie pandemii COVID-19?

Doświadczenie pandemii jest dla nas wszystkich sytuacją nową i nieznaną. To zrozumiałe, że możemy w tym czasie czuć się zagubieni i bezradni. Z uwagą śledzimy informacje na temat koronawirusa. Nasze życie zostało poddane ograniczeniom. Możemy odczuwać niepokój o siebie oraz naszych bliskich. Ta sytuacja może być dla nas wszystkich trudna, jednak szczególnie ciężko mogą ją przeżywać osoby z podwyższonego ryzyka oraz dzieci, które nie rozumieją sytuacji, ale wyczuwają napięcie dorosłych. Co możemy zrobić, by pomóc dzieciom w tym trudnym czasie?

Po pierwsze, pamiętajmy, że to jak zareagujemy na budzącą niepokój sytuację zależy od nas. **Mamy wpływ na to jakie strategie wybierzemy.** Możemy podjąć działania, które będą lepiej służyły nam i naszym najbliższym. W kontakcie z dziećmi warto pamiętać o poniższych wskazówkach:

Znormalizuj lęk. Ważne jest uświadomienie sobie, że pojawienie się emocji lęku jest prawidłowym i naturalnym zjawiskiem w rozwoju człowieka. Emocja ta jest naturalną reakcją na spostrzeganie niebezpieczeństwa, ostrzega nas przed potencjalnymi zagrożeniami i pomaga w zachowaniu bezpieczeństwa. Spełnia więc bardzo ważną funkcję w życiu ludzi, gdyż uruchamia odpowiednie mechanizmy przystosowawcze, które wspomagają radzenie sobie z trudną sytuacją. Np. odczuwając niepokój w związku z pandemią koronawirusa przestrzegamy pojawiających się zaleceń tj. częste mycie rąk, pozostanie w domu.

Zaakceptuj emocje dziecka i wyraż gotowość do rozmowy. Sam fakt, że dziecko może z tobą o tym porozmawiać da mu oparcie i uspokojenie. Ważne jest, aby reagować z empatią na emocje dziecka i okazywać zainteresowanie jego samopoczuciem. To także okazja, by porozmawiać z dzieckiem o tym, czym jest lęk, skąd się bierze i po co się pojawia oraz jak można sobie z nim radzić. Z młodszymi dziećmi można to zrobić np. poprzez rysunek („Narysuj swój lęk”, „Narysuj, jak sobie wyobrażasz tego koronawirusa?”). Warto również skorzystać z bajek terapeutycznych tj.:

- <http://dorotabrodka.pl/wp-content/uploads/2020/03/bajka-o-kwarantannie-i-wirusie-z-kolorem.pdf>
- <https://www.mindheart.co/descargables>
- https://www.cmverona.it/cmverona_content/uploads/2020/03/ITA-PL-GUIDA-GALATTICA-AL-CORONA-VIRUS.pdf?fbclid=IwAR1Gqt_m8E8h-I7PRdrFP7EGYxvW5Fk9GAicbarZb4pwsAP-PDO_4kv0-z4

Daj przestrzeń na pytania. Ważne jest, aby mówić prawdę, dopasowaną do wieku rozwojowego dziecka. Nie obiecuj czegoś, czego nie jesteś pewny i nie bój się mówić „nie wiem”. Szczera odpowiedź buduje zaufanie.

Korzystaj z wiarygodnych źródeł i zachowaj umiar. Obecnie w Internecie pojawia się bardzo dużo nieprawdziwych informacji, które nie tylko wprowadzają nas w błąd, ale także mogą niepotrzebnie nasilać niepokój. Dlatego ważne jest, aby korzystać ze sprawdzonych źródeł informacji tj. :

- Strona Głównego Inspektora Sanitarnego: www.gis.gov.pl
- Koronawirus – informacje i zalecenia: www.gov.pl/web/koronawirus
- Strona Światowej Organizacji Zdrowia: www.who.int

Upewnij się czy dziecko także dysponuje wiarygodnymi informacjami. Należy również pamiętać, aby zachować umiar i rozsądnie śledzić wiadomości. Nie koncentruj się na ciągłym szukaniu informacji na temat istniejącego i możliwego zagrożenia.

Zaplanuj dzień. Dzieci im młodsze, tym bardziej potrzebują rutyny dnia codziennego, aby czuć się bezpiecznie. Dlatego warto uwzględnić wcześniej czas na sen, posiłki i różne aktywności. Z nastolatkami można wspólnie ustalić harmonogram z określeniem czasu przeznaczonego na zabawę i naukę.

Przekieruj uwagę na innych. Pomaga to dzieciom w opanowaniu nadmiernego skupienia się na swoich trudnych przeżyciach. Warto wspólnie zastanowić się co możemy zrobić w tym trudnym czasie dla siebie i osób potrzebujących.

Dbaj o zdrowie. Warto w tym czasie przygotowywać wspólnie zdrowe posiłki, dbać o właściwą ilość snu, znaleźć czas na relaks i rozrywkę, która pozwoli rozproszyć myśli.

W sytuacji, gdy doświadczany lęk jest bardzo wysoki **skorzystaj z dostępnych ćwiczeń, które pomogą obniżyć napięcie:**

- ***Kontrolowanie oddechu***

Powoli bierz głęboki wdech, wstrzymaj powietrze przez 5 sekund, a następnie powoli wypuszczaj. Wskazaną czynność powtórz 10 razy. Ćwiczenie pozwoli odzyskać panowanie nad ciałem.

- ***Uspokajające wyobrażenia***

Myśl o wymarzonej miejscy. Może to być miejsce, które znasz lub jakieś wymyślone. Wyobraź sobie jak wygląda i czyn ten obraz tak kojącym i spokojnym jak to tylko możliwe. Weź pod uwagę aspekty tj. odgłos fal rozbijających się o brzeg, zapach morza lub woń lasu, szum wiatru, ciepłe

promienie słońca padające na twarz. Skupienie uwagi na kojącej scenie umożliwi rozluźnienie.

- **Zajęcia relaksujące**

Z pewnością znajdują się takie rzeczy, które lubisz robić, i które sprawiają, że dobrze się czujesz. Możliwe, że zaliczają się do nich np. czytanie książki, słuchanie muzyki, gra na instrumencie, malowanie, oglądanie telewizji.

Patrz pozytywnie. Pokaż dzieciom wszystkie dobre rzeczy, które dzieją się w tym czasie tj. wzajemna pomoc, wsparcie, poświęcenie. Warto potraktować ten czas jako moment zatrzymania się w biegu i zadbania o więzi rodzinne.

Literatura:

- Leahy, R.R. *Lekarstwo na zmartwienia*. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2010
- Lewandowska, A. *Jak wspierać dzieci/młodzież w radzeniu sobie z lękiem przed koronawirusem?*. Wydawnictwo: TherapyTools, 2020
- Stallard P. (2006) *Czujesz tak jak myślisz. Praktyczne zastosowanie terapii poznawczo-behawioralnej z w pracy z dziećmi i młodzieżą*. Wydawnictwo ZYSK i SKA, 2006

Opracowała

Agnieszka Maćkowska